

Activiteitenplan gewone dwergvleermuis en gierzwaluw

Markendaalseweg 78a, Breda

Arnhem, 1 juni 2018

Colofon

Titel	: Activiteitenplan gewone dwergvleermuis en gierzwaluw
Subtitel	: Markendaalseweg 78 te Breda
Projectnummer	: 17.132a
Datum	: 1 juni 2018
Auteur(s)	: E.W.A. Janssen
Goedgekeurd door	: T. Kooij
Opdrachtgever	: Agel Adviseurs, Oosterhout
Contactpersonen	: Dhr. M. van Strien

Bezoekadres : Tivolilaan 205
Postcode : 6824 BV, Arnhem
Postbus : 2, 6800 AA, Arnhem
Telefoon : 026-8454583

info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

Ekoza is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Achtergrond	4
2. Gebiedsbeschrijving en voorgenomen ingreep	6
2.1 Gebiedsbeschrijving	6
2.2 Voorgenomen ingreep	7
3. Wettelijk kader en verbodsbepalingen	8
4. Ecologische inventarisatie en achtergrond	9
4.1 Ecologische achtergrond	9
4.1.1. Gewone dwergvleermuis	9
4.1.2. Gierzwaluw	9
4.2 Nader onderzoek	10
4.2.1 Gewone dwergvleermuis	10
4.2.2 Gierzwaluw	11
4.3.1 Betekenis plangebied voor de gewone dwergvleermuis	11
4.3.2 Betekenis plangebied voor de gierzwaluw	12
4.4.1 Omvang populatie en netwerk gewone dwergvleermuis	12
4.4.2 Omvang populatie en netwerk gierzwaluw	12
5. Effecten	13
5.1 Effect werkzaamheden op kwaliteit leefgebied en verblijfplaatsen	13
5.2 Effecten werkzaamheden	14
5.3 Monitoring van de effecten van de werkzaamheden	14
6. Gunstige staat van instandhouding	15
6.1 Gunstige staat van instandhouding	15
6.2 Afbreuk gunstige staat van instandhouding	15
6.3 Zorgvuldig handelen	15
7. Maatregelen	16
7.1 Mitigerende maatregelen	16
7.2 Locatie maatregel	19
7.3 Effectiviteit maatregelen	19
7.4 Afhankelijkheid van derden	19
7.5 Monitoring effect uitgevoerde maatregel	19
8. Alternatievenafweging	20
8.1 Alternatieve locaties	20
8.2 Alternatieve wijze van uitvoering	20
8.3 Alternatieve periode van uitvoering	20
9. Bronnen	21
Literatuur	21
Websites	21

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

Men is voornemens om een groot kantoorgebouw aan de Markendaalseweg te gaan slopen in het kader van een herstructurering van dit deel van centraal Breda.

Deze planontwikkeling dient te worden getoetst aan de natuurwet- en regelgeving. Indien beschermde dieren of planten in of nabij het plangebied voorkomen of er significante effecten te verwachten zijn op beschermde natuurgebieden in de omgeving, is er mogelijk een ontheffing nodig in het kader van de Wet natuurbescherming. Hiervoor is door Agel Adviseurs in 2017 een verkennend onderzoek uitgevoerd, waaruit bleek dat er mogelijk vleermuizen in het plangebied voorkomen (Agel Adviseurs, 2017).

Om meer duidelijkheid te krijgen over de aanwezigheid van deze beschermde soorten, dan wel ze te kunnen uitsluiten, heeft in de zomer van 2017 nader onderzoek naar vleermuizen plaatsgevonden.

Bij dit nader onderzoek (Ekoza-rapport 17.076) is vastgesteld dat aan de achterkant van het kantoorgebouw een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis en twee verblijfplaatsen van gierzwaluwen aanwezig zijn.

Indien de voorgenomen ingreep (sloop) uitgevoerd wordt, zullen verblijfplaatsen van een habitatrichtlijnsoort (gewone dwergvleermuis) en een vogelrichtlijnsoort (gierzwaluw) venietigd worden en wordt de Wet natuurbescherming overtreden. Hiervoor dient een ontheffing voor betreffende verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden bij de Provincie Brabant. Voor de ontheffingsaanvraag dient onder andere een activiteitenplan (ook wel mitigatieplan genoemd) opgesteld te worden. Onderliggende rapportage betreft dit *activiteitenplan gewone dwergvleermuis en gierzwaluw* voor de beoogde sloop aan de Markendaalseweg 78a te Breda. Agel Adviseurs heeft namens hun opdrachtgever Ekoza BV gevraagd dit op te stellen.

In het voorliggende activiteitenplan voor de gewone dwergvleermuis en gierzwaluw opgenomen:

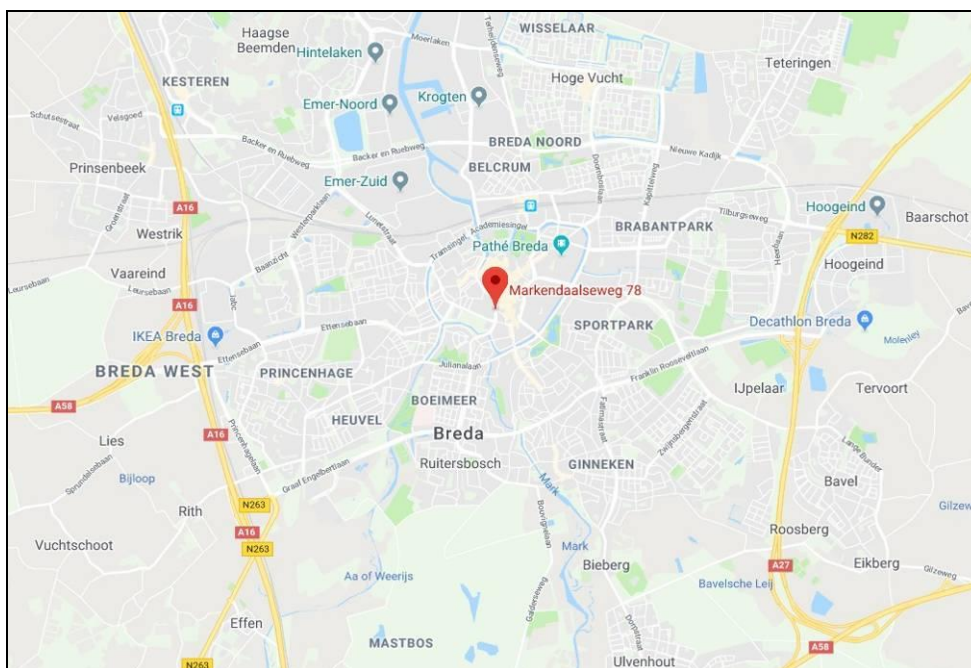
1. De voorgenomen ingreep en gebiedsbeschrijving (hoofdstuk 2);
2. Wettelijk kader en verbodsbepalingen die van toepassing zijn (hoofdstuk 3);
3. Inventarisatie, achtergrond en ecologie van de beschermde soort en de betekenis van het plangebied daarin (hoofdstuk 4);
4. De effecten van de voorgenomen ingreep op de beschermde soort binnen het plangebied (hoofdstuk 5);
5. De gunstige staat van instandhouding van de soort en de effecten van de voorgenomen ingreep daarop (hoofdstuk 6);

6. Het activiteitenplan; de maatregelen die zullen worden genomen om de (negatieve) effecten zoveel mogelijk te beperken (hoofdstuk 7). Dit hoofdstuk kan tevens dienst doen als basis voor een nog op te stellen ecologisch werkprotocol;
7. Alternatievenafweging en motivering (hoofdstuk 8).

2. Gebiedsbeschrijving en voorgenomen ingreep

2.1 Gebiedsbeschrijving

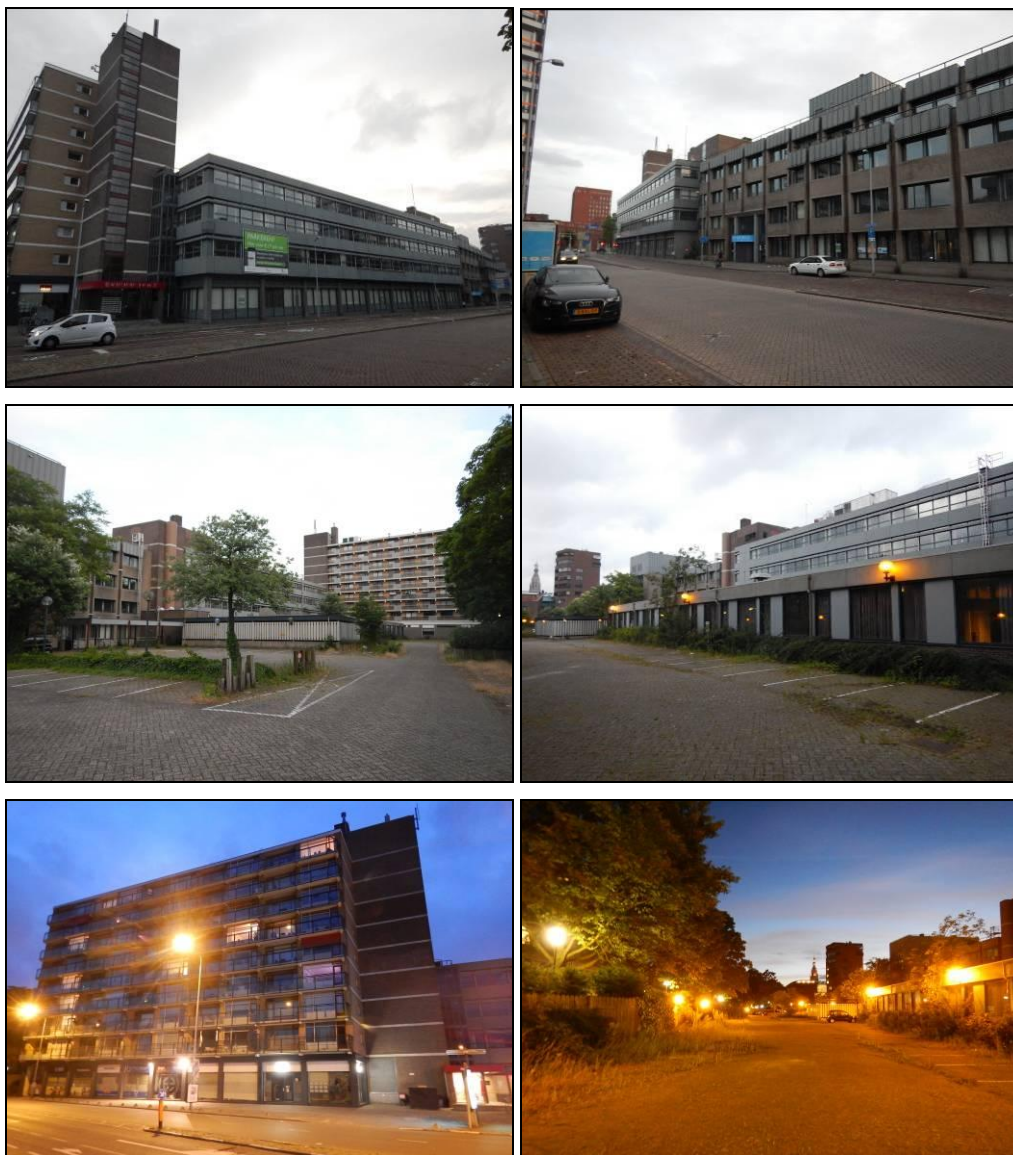
Het plangebied is gelegen in het centrum van Breda (fig. 1). Het bestaat uit een aantal bedrijfspanden en een parkeerplaats. Deze panden staan op de kruising van de Markendaalseweg en de Fellenoordstraat, tegen een flat. Een indruk aan de hand van (lucht)foto's is weergegeven in figuren 2 en 3. Meer informatie is terug te vinden in de quickscan rapportage van Agel Adviseurs.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied ten opzichte van Breda (bron: www.googlemaps.com).

Figuur 2. De ligging van het onderzoeksgebied in meer detail (rood) (bron: www.googlemaps.com).

Figuur 3. Impressie van het onderzochte gebied.

2.2 Voorgenomen ingreep

Er zijn plannen om het gebied te herontwikkelen. Het voormalige UWV gebouw op nummers 70-78 zal vervangen worden door maximaal 170 woningen in een nieuw gebouw. Daartoe dient de bebouwing binnen de rode kaders van figuur 2 te worden gesloopt. De sloop zal op zijn vroegst plaatsvinden begin 2019, de oplevering van de nieuwebouw wordt uiterlijk eind 2022 voorzien.

3. Wettelijk kader en verbodsbepalingen

Tijdens het uitgevoerde onderzoek naar beschermde soorten, is de aanwezigheid van een paar- en kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis binnen het plangebied vastgesteld.

De gewone dwergvleermuis is een Europees beschermde soort die voorkomt op de lijst beschermde soorten van de *Habitatrichtlijn* (Bijlage IV). Daarmee zijn alle verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes van de gewone dwergvleermuis beschermd.

In Nederland is deze bescherming vastgelegd in de soortbescherming (hoofdstuk 3) van de Wet natuurbescherming. De bescherming van soorten uit de *Habitatrichtlijn*, is geregeld in paragraaf 3.2; artikel 3.5 t/m 3.9, van de Wet natuurbescherming.

Het volledige kader van de natuurwetgeving, waarop de planontwikkeling getoetst is, wordt omschreven in de rapportage van de quickscan (Ekoza-rapport 17.053).

Voor dit project en deze ontheffingsaanvraag zijn alleen de verbodsbepalingen uit artikel 3.5 van toepassing.

Artikel 3.5 Wet natuurbescherming (geconsolideerd 1 september 2017):

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Door de geplande sloop in het kantoorgebouw zullen enkele verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen en gierzwaluwen worden vernietigd. Overtreding van Artikel 3.5; lid 4 is daarmee van toepassing. Het gaat om één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis en twee gierzwaluwverblijfplaatsen. Op basis van artikel 3.5 lid 4, wordt een ontheffing aangevraagd voor de Wet natuurbescherming.

4. Ecologische inventarisatie en achtergrond

4.1 Ecologische achtergrond

4.1.1. Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland en is relatief goed aangepast aan het leven in de omgeving van de mens. De gewone dwergvleermuis heeft een voorkeur voor verblijfplaatsen in gebouwen. Bij voorkeur ligt deze bebouwing in een groene omgeving vanwege het voedselaanbod. Geschikte verblijfplaatsen zijn niet al te brede spleten en gaten zoals: (houten) gevelbetimmeringen, boeiborden, dakbeschot of spouwmuren. De spouwmuren zijn daarbij favoriet, omdat hierbij de temperatuur goed geregeld kan worden. Hoewel zeker niet de meest lichtschuwe vleermuissoort, geven ook gewone dwergvleermuizen de voorkeur aan een verblijfplaats in een lichtarme omgeving.

Gewone dwergvleermuizen leven in een netwerk van verschillende verblijfplaatsen door het jaar heen. Zo hebben gewone dwergvleermuizen zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen en combinaties hiervan. De vrouwtjes wonen in de zomer in kraamverblijfplaatsen. Hier brengen ze hun jongen groot. Meestal leven ze hierbij in groepen (kolonies). De mannetjes verblijven dan nog vaak solitair of in kleine groepen in zomerverblijven. Zowel de mannetjes als de vrouwtjes vertrekken aan het einde van de zomer naar speciale paarverblijven, waar ze vaak maar kort verblijven. Deze plaatsen, bevinden zich meestal in gebouwen, maar kunnen ook in vleermuiskasten of holtes in bomen te vinden zijn. De mannetjes roepen daar luid om vrouwtjes aan te trekken. Aan het einde van de paartijd kunnen de mannetjes en vrouwtjes gezamenlijk in gebouwen overwinteren. In de winter moet een verblijfplaats vorstvrij zijn. Gewone dwergvleermuizen zijn dan meestal te vinden op droge plekken in gebouwen, zoals in spouwmuren. Zolang de temperatuur het toe laat en er voldoende voedsel aanwezig is, kunnen gewone dwergvleermuizen nog lang in het seizoen actief blijven.

4.1.2. Gierzwaluw

Gierzwaluwen leven het grootste deel van het jaar in Afrika en zijn slechts enkele maanden aanwezig in Nederland. Ze arriveren eind april en vertrekken begin augustus weer. In ons land zijn nesten van gierzwaluwen uitsluitend te vinden in allerlei menselijke bebouwing: onder dakpannen, in kieren en gaten in muren maar ook in nestkasten. Voor meer informatie over de ecologie van de gierzwaluw zie het Kennisdocument van Bij12 (Versie 2017, pag. 7 t/m 9).

4.2 Nader onderzoek

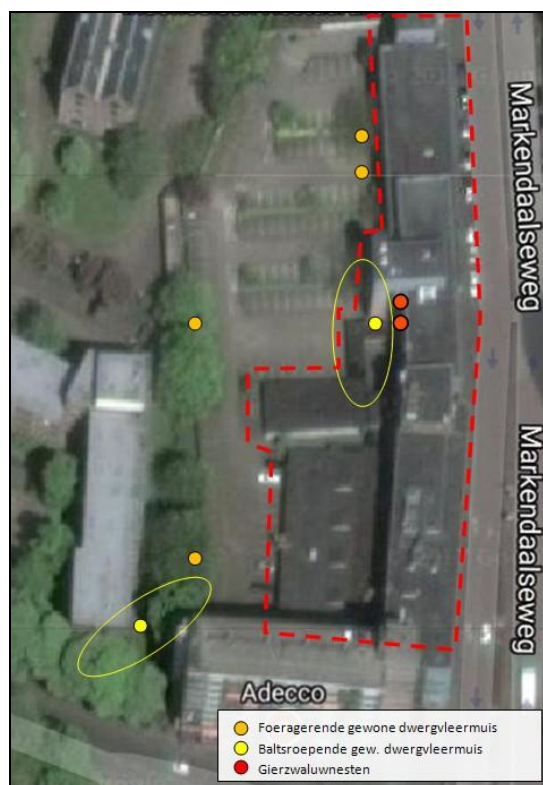
4.2.1 Gewone dwergvleermuis

In de zomer en het najaar van 2017 heeft op het terrein een nader onderzoek naar vleermuizen plaatsgevonden. Het onderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van eventuele vleermuizen in het plangebied en indien dit het geval is, hoe deze gebruik maken van het plangebied. Vervolgens is gekeken of de voorgenomen ingreep een mogelijk negatief effect kan hebben op de hier voorkomende vleermuizen. Het onderzoek is uitgevoerd volgens het Vleermuizenprotocol 2017 van het Netwerk Groene Bureaus (NGB, 2017).

De hierin voorgeschreven onderzoeksmethode bestaat uit een aantal veldinventarisaties met behulp van een batdetector (Pettersson D240x). Er is driemaal in de kraamtijd (15 mei tot 15 juli) en tweemaal in de paartijd (15 augustus tot eind september) geïnventariseerd. Deze bezoeken hebben in de ochtend- en in de avonduren plaatsgevonden.

Bij de avondronde in de paarperiode werd een paarverblijf gewone dwergvleermuis gevonden aan de achterzijde van het gebouw. Exacte locatie is niet duidelijk geworden maar het moet ergens ter hoogte van de gierzwaluwnesten zijn. Een tweede paarverblijf ligt net buiten het plangebied en zal door dit project niet worden aangetast. Het roepende dier riep het grootste deel van de tijd vanaf het terrein aan de westkant.

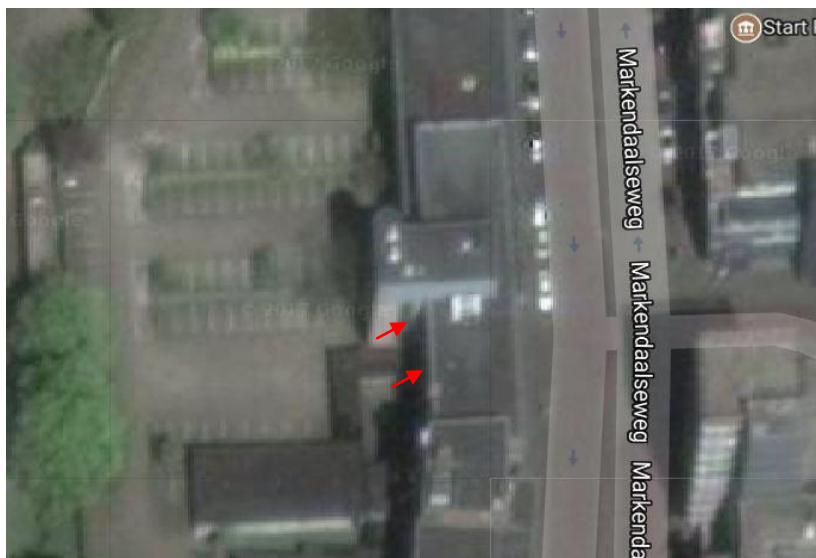
In figuur 4 zijn de locaties van verblijfplaatsen van gierzwaluw en gewone dwergvleermuis aangegeven. Meer details over het onderzoek en resultaten zijn te vinden in de rapportage "Nader onderzoek vleermuizen, Markendaalseweg 78a, Breda", (Ekoza-rapport 17.076).

Figuur 4. Waarnemingen van vleermuizen en de verblijfplaatsen van twee gierzwaluwpaartjes. Niet relevante hoogovervliegende vleermuizen zijn niet opgenomen. Te slopen deel rood omkaderd.

4.2.2 Gierzwaluw

In het plangebied zijn op meerdere avonden twee invliegende gierzwaluwen waargenomen. De gierzwaluwen die gezien werden vlogen in achter gevelbetimmering aan de achterzijde van het gebouw. Zie onderstaande figuur. Invliegen gebeurde op twee verschillende plekken en het gaat om twee nesten.

Figuur 5. Invliegplekken gierzwaluwen.

4.3.1 Betekenis plangebied voor de gewone dwergvleermuis

Binnen het plangebied is een paarverblijf gewone dwergvleermuis aangetroffen. De verblijfplaats(en) bevindt zich ter hoogte van het centrale deel aan de achterzijde van het gebouw. Er werden op andere plaatsen ook enkele foeragerende exemplaren gezien maar er is geen indicatie dat deze van betreffend gebouw afkomstig zijn. Een paarverblijfplaats kan door een mannetje en enkele vrouwtjes ook worden benut als winterverblijfplaats. Het is aannemelijk dat er gewone dwergvleermuizen in het gebouw overwinteren. Er zijn echter geen tekenen die er op wijzen dat er sprake is van een massawinterverblijf (middels nazomerzwermen). In de bossages aan de westkant en rondom de parkeerplaats wordt gefoerageerd door een tot drie gewone dwergvleermuizen. De effecten van de voorgenomen

ingreep hierop zijn echter niet significant te noemen. In principe worden de bossages niet verwijderd voor deze ingreep. Er is verder relatief veel groen in de omgeving van het plangebied aanwezig (zuidkant Fellenoordstraat vooral); dit zorgt voor voldoende voedsel (insecten) en een goede geleiding naar andere foerageergebieden.

4.3.2 Betekenis plangebied voor de gierzwaluw

Binnen het plangebied zijn twee nesten van gierzwaluwen aangetroffen. Voor de gierzwaluw is het plangebied alleen voor het verschaffen van een broedplek van belang. Foerageren zal plaatsvinden rond Breda en in de verre omgeving. Overwinteren vindt plaats in Afrika.

4.4.1 Omvang populatie en netwerk gewone dwergvleermuis

Gewone dwergvleermuizen leven in netwerken van meerdere (lokale) populaties. Een populatie wordt gevormd door een of meerdere kraamkolonies en enkele niet-voortplantende groepen vrouwtjes en mannetjes.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek is het niet mogelijk een exacte populatiegrootte of het netwerk van de gewone dwergvleermuis in de omgeving aan te geven.

In de NDFF zijn maar weinig waarnemingen bekend van gewone dwergvleermuizen in de omgeving van het plangebied. Deze waarnemingen worden meestal alleen door waarnemers met specialistische luisterapparatuur (batdetectors) gedaan. Dit geeft geen compleet beeld van de werkelijke verspreiding van de soort in de omgeving, die naar alle waarschijnlijkheid een stuk groter is. De gewone dwergvleermuis is wel de meest algemene en minst kritische soort binnen de Nederlandse vleermuizen. Het gaat in Breda om zeker honderden gewone dwergvleermuizen. Er zijn voor Breda noch voor Nederland geen uitspraken te doen over aantalsontwikkelingen: er zijn geen aanwijzingen voor een af- dan wel toename in aantallen. Mogelijk neemt het aanbod van geschikte verblijfplaatsen wel af vanwege de toenemende na-isolatie van gebouwen en het dichten van kieren en gaten in gebouwen (Kennisdokument, 2017).

4.4.2 Omvang populatie en netwerk gierzwaluw

Gierzwaluwen leven vaak met meerdere paartjes bij elkaar maar van een netwerk met meerdere verblijfplaatsen zoals bij vleermuizen is geen sprake. Verblijfplaatsen worden jaar na jaar trouw gebruikt en binnen een seizoen wordt niet verhuisd.

In 1994 bedroeg het aantal broedparen in Nederland 25.000 – 100.000. In 1998-2000 werd het aantal broedparen geschat op 30.000-60.000. Het is niet mogelijk om een trend te destilleren uit de informatie die verzameld is over de gierzwaluw. Het is een vogelsoort die zeer moeilijk te inventariseren is. Daarbij komt dat vogelaars niet de neiging hebben in steden naar vogels te zoeken, maar zich vooral op het buitengebied te concentreren. Zo is er geen duidelijkheid over omvang en ontwikkeling van de Nederlandse broedpopulatie, en de sturende krachten hierachter. Inmiddels doet Sovon een poging om de landelijke trend van de 'ongrijpbare' gierzwaluw vast te stellen met het relatief nieuwe programma MUS. Met de start van het Meetnet Urbane Soorten (MUS-project) door Sovon in 2007 kan na zeven jaar een lichte afname worden vastgesteld. Het is reëel te stellen dat hoe groot de populatie in Breda ook is, er een dalende trend te zien zal zijn voor de laatste tien jaar.

5. Effecten

Negatieve effecten die plaats zouden kunnen vinden door de voorgenomen ingreep zijn het vernietigen van de functionele rust- en verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen en gierzwaluwen. De kans dat door de sloop gewone dwergvleermuizen of gierzwaluwen verwondt of zelfs gedood worden, wordt zeer klein geacht. Daarvoor zullen wel een aantal maatregelen worden gevolgd (hoofdstuk 7).

5.1 Effect werkzaamheden op kwaliteit leefgebied en verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis

Binnen het plangebied wordt een verblijfplaats (spouwmuur) van gewone dwergvleermuizen vernietigd door de sloop. Het gaat om een paarverblijfplaats wat waarschijnlijk ook als winterverblijfplaats wordt gebruikt door minimaal een en maximaal vijf dwergvleermuizen (één mannetje). Er zijn naast het plangebied alternatieve paar- en winterverblijfplaatsen aangeboden in de vorm van vier winterkasten aan de gevel van het parkeergebouw aan de Concordiastraat. Zie ook figuur 7 en 8 en §7.1 en § 7.2.

In de nieuwbouw zullen tenminste vier wintervleermuiskasten worden ingebouwd in de muren (2 noord, 2 zuid)). Daarmee blijft de functionaliteit van het leefgebied zowel in de tijdelijke (sloop en bouw) fase als de definitieve (nieuwbouw) fase behouden.

Leefgebied gewone dwergvleermuis

Binnen het plangebied (inclusief parkeerplaats achterzijde) vinden enkele veranderingen plaats. Er wordt een groot kantoorgebouw gesloopt en vervangen door een nieuw gebouw met woningen. Hoogstwaarschijnlijk zal ook de parkeerplaats heringericht worden. In principe blijft het groen aan de zuidkant intact, maar enkel kleine boompjes op de parkeerplaats zullen waarschijnlijk wel moeten verdwijnen. Er blijven echter ruim voldoende foeragemogelijkheden op het terrein en in de omgeving beschikbaar.

De terreinverlichting na de voltooiing nieuwbouw zal op de aanwezigheid van de gewone dwergvleermuis en de locaties van de (tijdelijke) verblijfplaatsen worden aangepast. De verlichting zal naar boven toe worden afgeschermd, zodat er geen of minimaal licht schijnt op de noord, zuid en westzijde gevel van het gebouw. Het terrein aan de achterzijde is momenteel al sterk verlicht 's nachts. Deze verlichtingsintensiteit zal als maximum worden aangehouden. De kwaliteit van het leefgebied zal tijdens en na de ingreep dus vrijwel gelijk blijven.

Verblijfplaatsen gierzwaluw

Binnen het plangebied gaan twee verblijfplaatsen van gierzwaluwen verloren. Hiervoor komen in de tijdelijke situatie en definitieve situatie tien gierzwaluwkasten terug. Aan de parkeergarage ten oosten van het plangebied zijn in mei 2018 tien gierzwaluwkasten gehangen en in de nieuwbouw zullen hoog tien gierzwaluwkasten worden ingebouwd in de buitenmuur aan de achterzijde. Daarmee blijft de functionaliteit van het leefgebied zowel in de tijdelijke (sloop) fase als de definitieve (nieuwbouw) fase behouden.

Leefgebied gierzwaluw

De sloop- en nieuwbouwplannen hebben voor de gierzwaluw enkel negatief effect op de twee verblijfplaatsen. Op de hoeveelheid voedsel heeft het project geen invloed. De gierzwaluw haalt zijn voedsel uit de wijde omgeving van Breda.

5.2 Effecten werkzaamheden

Gewone dwergvleermuis

De vernietiging van de verblijfplaats zal er voor de gewone vleermuis voor zorgen dat deze zonder maatregelen het risico loopt gedood te worden tijdens de sloop. Door het nemen van de maatregelen die beschreven staan in hoofdstuk 7 zal dit doden worden voorkomen en zal er voor gezorgd worden dat de functionaliteit van het leefgebied intact blijft. Maatregelen betreffen in grote lijnen het aanbieden van tijdelijke verblijfplaatsen, aanbieden permanente verblijfplaatsen, het kiezen van de minst kwetsbare periode, het van te voren ongeschikt maken van het sloopgebouw voor vleermuizen en het checken van de aanwezigheid op vleermuizen net voor de sloop.

Gierzwaluw

De vernietiging van de verblijfplaats zal er voor de gierzwaluw voor zorgen dat deze zonder maatregelen het risico loopt gedood te worden tijdens de sloop. Door het nemen van de maatregelen uit hoofdstuk 7 zal dit worden voorkomen en zal er voor gezorgd worden dat de functionaliteit van het leefgebied intact blijft. Maatregelen betreffen in grote lijnen het aanbieden van tijdelijke verblijfplaatsen, het aanbieden van permanente verblijfplaatsen en het kiezen van de minst kwetsbare periode (slopen buiten broedseizoen).

5.3 Monitoring van de effecten van de werkzaamheden

Mitigerende maatregelen (Hfst.7) voor, tijdens en na de werkzaamheden worden begeleid door een deskundige op het gebied van gewone dwergvleermuis en gierzwaluw.

Monitoring van de effecten kan plaatsvinden door de winterkasten in de nieuwbouw in de tweede winter na oplevering met een endoscoop van binnen te bekijken. Zo kan evt. bezetting in de winter worden bepaald. Dit is afhankelijk van de wens van bevoegd gezag. Gierzwaluwkasten zullen niet worden gemonitord. Dit zijn bewezen effectieve verblijfplaatsen.

6. Gunstige staat van instandhouding

6.1 Gunstige staat van instandhouding

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is een Europees beschermde soort die voorkomt op de lijst beschermde soorten van de *Habitatrichtlijn* (Bijlage IV). Daarmee zijn alle verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en essentiële vliegroutes van de gewone dwergvleermuis beschermd. In Nederland is deze bescherming vastgelegd in de soortbescherming (hoofdstuk 3) van de Wet natuurbescherming. De gewone dwergvleermuis is een algemeen voorkomende vleermuis in Nederland. Over de staat van instandhouding is nog veel onbekend. De soort komt vooral in de bebouwde omgeving voor, zowel in het stedelijk gebied als op het platteland. Voornaamste bedreigingen zijn bouw-, sloop- en isolatie-activiteiten waarbij geschikte verblijfplaatsen in gebouwen definitief verdwijnen. De nieuwbouw is daarbij vaak zonder kieren afgewerkt en daardoor niet meer toegankelijk voor vleermuizen. Bij bestaande bouw vormt na-isolatie een probleem, omdat dit niet vergunningplichtig is en dus vaak onopgemerkt blijft.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is beschermd onder de Vogelrichtlijn. Verblijfplaatsen en functionele leefomgeving zijn jaarrond beschermd. De staat van instandhouding lijkt volgens het MUS project de laatste jaren een licht negatieve trend te geven (zie ook 4.4.2.). Dit project zal echter op de lokale instandhouding (Breda e.o.) geen invloed hebben omdat het over twee verblijfplaatsen gaat. Wanneer alle permanente inbouwkasten (tien) en tijdelijke kasten (ook tien) bezet gaan raken in de toekomst is er sprake van een toename van twee naar twintig paar in dit plangebied.

6.2 Afbreuk gunstige staat van instandhouding

Dit onderwerp is al behandeld in 6.1. Er is op de lokale gunstige staat van instandhouding van beide soorten geen invloed door de onderhavige sloop- en nieuwbouwplannen, omdat het om hele lage aantallen gaat. Bij toekomstige bezetting van aangeboden kasten, zal er een substantiële toename van aantallen rond en in het plangebied zijn.

6.3 Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen wordt bereikt door de maatregelen uit paragraaf 7.1 strikt te volgen. Sloopwerkzaamheden worden in de minst kwetsbare periode uitgevoerd en waar nodig vinden maatregelen plaats om verstoring of doding te voorkomen.

De werkzaamheden zullen worden begeleid door een vleermuis- en gierzwaluwdeskundige. Tijdens de werkzaamheden zijn op alternatieve verblijfplaatsen in de vorm van tenminste de opgehangen kasten aanwezig waarin de vleermuizen en gierzwaluwen zich kunnen terugtrekken.

7. Maatregelen

7.1 Mitigerende maatregelen

De navolgende maatregelen zullen worden genomen om overtredingen van de Wet natuurbescherming te voorkomen, de functionaliteit van de verblijfplaats(en) te behouden en de gunstige staat van instandhouding niet aan te tasten. Uitgangspunt zijn de maatregelen zoals weergegeven in hoofdstuk 3 van het Kennisdocumenten Gewone dwergvleermuis en Gierzwaluw (BIJ12, 2017).

Werken buiten kwetsbare periode

Voor die werkzaamheden die mogelijk een negatief effect hebben op de aanwezige exemplaren van de gewone dwergvleermuis en gierzwaluw, wordt rekening gehouden met de kwetsbare perioden. Bij het vleermuisonderzoek is vastgesteld dat het gebouw functioneert als paarverblijfplaats voor een gewone dwergvleermuis. Het is aannemelijk dat ook in de winter door hooguit enkele gewone dwergvleermuizen van het gebouw gebruik gemaakt wordt (mannetje en paar vrouwtjes). Om deze reden is gekeken naar de minst kwetsbare periode om de werkzaamheden uit te kunnen voeren.

De kraamperiode wordt daarbij gezien als de meest kwetsbaarste periode. Ook de winterperiode wordt gezien als een kwetsbare periode omdat de dieren dan in winterslaap zijn en traag reageren. De periode aan het einde van de paarperiode en voor de winterslaap (half september tot eind oktober) en de periode tussen winterslaap en kraamperiode (1 april tot 1 mei) wordt gezien als de minst kwetsbare periode voor de gewone dwergvleermuis.

Voor de gierzwaluw geldt dat de werkzaamheden buiten de periode half april tot half augustus zullen worden uitgevoerd. Er is dan geen kans meer op aanwezige gierzwaluwen in het pand.

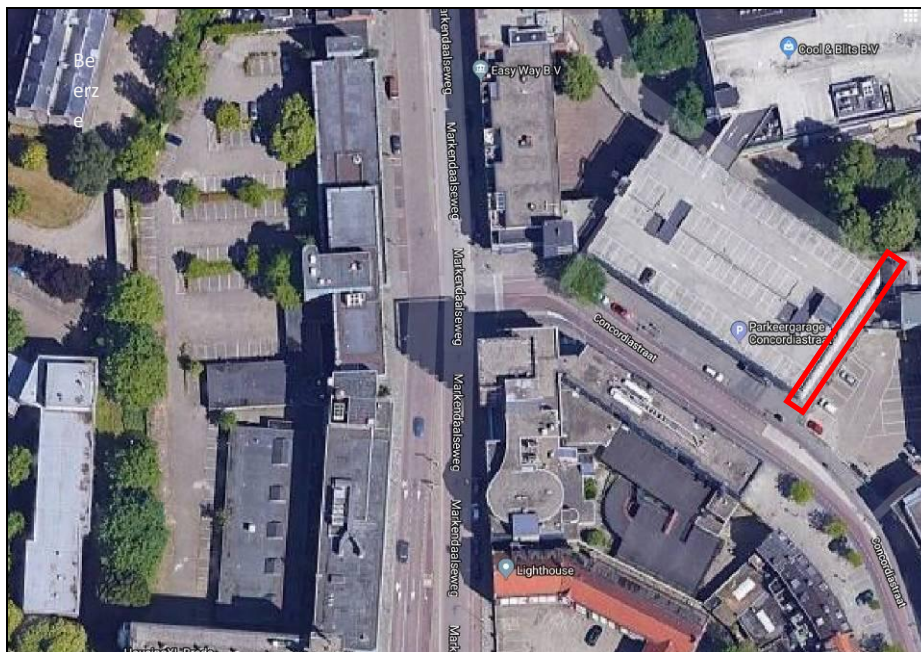
Samengevat zal het pand ongeschikt gemaakt worden middels tochtgaten (zie verderop) tussen:

- half september en eind oktober 2018 en de sloop zal vervolgens plaatsvinden in de winter van 2018/2019. Tussen eind oktober en 1 april zullen er geen tochtgaten worden gemaakt ivm de winterrust.
- óf tussen 1 april en 1 mei 2019. Sloop kan dan vanaf 10 april 2019 plaatsvinden, mits bij de vleermuischeck de avond of ochtend ervoor groen licht gegeven is door een vleermuisdeskundige.

Tijdens het slaan van de tochtgaten worden ook de twee verblijfplaatsen van de gierzwaluwen ongeschikt of ontoegankelijk gemaakt. De beste manier wordt op de dag van het slaan van de tochtgaten in overleg met een vleermuis- en gierzwaluwdeskundige bepaald.

Alternatieve verblijfplaatsen aanbieden

Er zijn in mei 2018 vier vleermuiswinterkasten van het type Schwegler 1Wi opgehangen aan de zuidoostgevel van de parkeergarage ten oosten van het plangebied (figuren 6 en 7). Ook zijn tien gierzwaluwkasten opgehangen van het type nr 17 (Schwegler). De kasten hangen minimaal 8 meter hoog en dicht genoeg bij de oorspronkelijke verblijfplaatsen om gevonden te worden (ca. 80 m tot huidige verblijfplaats).

Figuur 6. De locaties van de (tijdelijke) gierzwaluwkasten en vleermuiskasten.

Figuur 7. De opgehangen gierzwaluw- en vleermuiskasten aan de parkeergarage.

Permanente vervanging verblijfplaatsen

Het ontwerp van het gebouw is nog niet vastgesteld. Maar er zullen tien duurzame gierzwaluwinkastkasten en vier vleermuisinkastkasten of open stootvoegen (zal nader bepaald worden in overleg met vleermuis- en gierzwaluwdeskundige) in het pand worden opgenomen. Sommige kasten kunnen onzichtbaar worden weggewerkt. Ook de dikte en vorm per kast verschilt en de voorkeur zal moeten blijken. Daarbij hebben twee vleermuisinkastkasten op de noordkant en twee op de zuidkant ecologisch de voorkeur omdat er zo een warme en koude keus is. Gierzwaluwinkastkasten zullen hoog en met een vrije aanvliegroute opgehangen worden.

Alternatieve vliegroutes aanbieden

Niet van toepassing.

Alternatieve foerageergebieden aanbieden

Niet van toepassing.

Verlichtingsplan

Openbare verlichting op de ruimte achter het gebouw (west) zal hoogstens een gelijke intensiteit hebben als de huidige en zal niet naar boven schijnen.

Faseren activiteiten in ruimte en tijd

Niet van toepassing. Zie evt. kopje werken buiten kwetsbare periode

Ongeschikt maken (oude) verblijfplaatsen: tochtgaten

De huidige verblijfplaatsen van vleermuizen worden voorafgaand aan de werkzaamheden onaantrekkelijk gemaakt. Dit zal plaatsvinden door aan de achterzijde van het gebouw in de stenen buitengevels gaten van circa 1 vierkante meter om de tien meter te slaan op een zo hoog mogelijk plaats. Dit zorgt namelijk voor tocht en licht in de spouw. Vleermuizen zullen deze spouw dan verlaten. Dit zal op aanwijzen van een vleermuisdeskundige plaatsvinden. Mogelijk dienen er nog wat extra gaten geslagen te worden na de vleermuischeck (zie hieronder). Verblijfplaatsen van gierzwaluwen worden ook ongeschikt gemaakt door de ruimte eromheen open te breken of juist dicht te maken. Dit zal in overleg met een gierzwaluwdeskundige op de dag van het ongeschikt maken worden uitgevoerd. Vergelijkbare ruimten worden eveneens ongeschikt gemaakt.

Check op vleermuizen net voor de sloop

Op de ochtend of avond voor de sloop maar ten minste 1 week na het ongeschikt maken zal een vleermuisdeskundige middels een batdetector onderzoek bepalen of er nog vleermuizen in het gebouw aanwezig zijn. Pas na groen licht van deze persoon zal gestart worden met de sloop.

Aanpassen werkwijze en volgorde

Aanpassen werkwijze heeft betrekking op de planning en het vooraf ongeschikt maken van het gebouw.

Inschakelen gewone dwergvleermuisdeskundige en gierzwaluwdeskundige

De werkzaamheden worden begeleid door een deskundige op het gebied van gewone Dwergvleermuizen en gierzwaluwen. Deze ecologische deskundige voldoet aan de kwaliteitskenmerken zoals die omschreven staan in het Kennisdocument gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017).

Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld met daarin een samenvatting van dit activiteitenplan en de hierin opgestelde voorwaarden. Dit is voor de aannemer en dient te worden opgevolgd en te worden overhandigd bij eventuele handhaving door bevoegd gezag.

7.2 Locatie maatregel

Zie figuur 7 en 8, op blz. 16 en 17.

7.3 Effectiviteit maatregelen

De gevolgen van de vernietiging van de verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen en gierzwaluwen zal tot een minimum beperkt worden door de hierboven genoemde maatregelen. Er worden voldoende alternatieve en geschikte verblijfplaatsen geboden waar vleermuizen en gierzwaluwen zich terug kunnen trekken tijdens de werkzaamheden. In de nieuwe situatie zal er ruim voldoende permanente gelegenheid worden aangeboden. Deze kasten, zowel de tijdelijk als de permanente worden door vleermuizen en gierzwaluwen gebruikt. De werkzaamheden hebben als gevolg van de maatregelen geen negatief effect op de kwaliteit van het leefgebied, of op de gunstige staat van instandhouding van de lokale populaties gewone dwergvleermuis en gierzwaluw. Indien alle kasten worden bezet heeft het juist een gunstig effect op de lokale Bredase populatie

7.4 Afhankelijkheid van derden

De uitvoering zal door een of meerdere aannemers worden uitgevoerd in opdracht van de ontwikkelaar. Alle aannemers dienen op de hoogte te zijn van de ecologische maatregelen voor de gewone dwergvleermuis en gierzwaluw. Ecologische begeleiding zal door een deskundige op het gebied van gewone dwergvleermuis en gierzwaluw worden verzorgd. Naam en telefoonnummer van de betreffende deskundige dient in het ecologisch werkprotocol te worden vermeld, deze is beschikbaar voor vragen en/of calamiteiten.

7.5 Monitoring effect uitgevoerde maatregel

Monitoring zal in principe niet worden uitgevoerd. Indien gewenst kan na de realisatie van de nieuwbouw onderzocht worden of de winterkasten functioneren. Dit zou kunnen middels endoscopie onderzoek in de tweede winter na de oplevering van de nieuwbouw. De ecologisch deskundige kan deze bevindingen in een memo aan de opdrachtgever toezenden.

8. Alternatievenafweging

8.1 Alternatieve locaties

Alternatieve locaties zijn niet van toepassing. Het gebouw heeft zijn functie verloren. Er is behoefte aan woonruimte in de bebouwde kom en stadsinbreiding zoals dit project dragen bij aan een duurzaam gebruik van de bebouwde ruimte. Het gebouw moest (ook zonder de bestemmingswijziging) noodzakelijk gerenoveerd worden. Gezien de ligging langs de openbare weg komt daarmee ook de veiligheid van de openbare ruimte in het geding. Verder is bij leegstand kans op kraak, vernieling of brandstichting.

8.2 Alternatieve wijze van uitvoering

De wijze van werken volgens de in hoofdstuk 7 omschreven maatregelen is al alternatief ten opzichte van het oorspronkelijk plan. De sloop op zich, na het aanbrengen van de tochtgaten zal regulier zijn.

8.3 Alternatieve periode van uitvoering

Verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen zijn jaarrond beschermd. Er is een paarverblijfplaats aanwezig binnen het plangebied. De verblijfplaatsen worden waarschijnlijk ook in de winter gebruikt door een of enkele gewone dwergvleermuizen. Er is bij de versturende werkzaamheden rekening gehouden met uitvoering in de minst kwetsbare periode (half september tot eind oktober of 1 april tot 1 mei). Ongeschikt maken verblijfplaatsen gierzwaluw zal bovendien buiten het broedseizoen plaatsvinden (buiten grofweg half april-1 augustus).

Samenvattend zijn er geen alternatieven die ecologisch te prefereren zijn boven de in dit plan voorgestelde werkwijzen en maatregelen.

9. Bronnen

Literatuur

- Ekoza, oktober 2017. Nader onderzoek vleermuizen en gierzwaluwen Markendaalseweg 78a, Breda. Ekoza BV, Arnhem. Rapport 17.076.
- BIJ12, juli 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0
- BIJ12, juli 2017. Kennisdocument Gierzwaluw, versie 1.0
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur, Vleermuisprotocol 2017.
- Agel Adviseurs, 2017. Quicksan Wet natuurbescherming Markendaalseweg 78a te Breda. Projectnummer 20170013, 16 maart 2017. In opdracht van HPO BV, Teteringen.

Websites

- [www.brabant.nl/Wet natuurbescherming/ontheffing beschermde soorten](http://www.brabant.nl/Wet_natuurbescherming/ontheffing_beschermde_soorten)
- www.google.nl/maps
- www.rijksoverheid.nl